

66/2012

Edunvalvojan palkkio

Lausuntotiivistelmä

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Edunvalvojan palkkio

Lausuntotiivistelmä

9.11.2012

Julkaisun nimi Edunvalvojan palkkio
Lausuntotiivistelmä

Tekijä Anna Halonen

Oikeusministeriön julkaisu 66/2012
Mietintöjä ja lausuntoja

OSKARI numero OM 12/33/2011 **HARE numero** OM037:00/2011

ISSN-L 1798-7105
ISSN (PDF) 1798-7105
ISBN (PDF) 978-952-259-255-2

URN URN:ISBN: 978-952-259-255-2
Pysyvä osoite <http://urn.fi/URN:ISBN: 978-952-259-255-2>

**Asia- ja avain-
sanat** Holhoustoimi, edunvalvonta, edunvalvojan palkkio, oikeusaputoimistot, oikeusapu

Tiivistelmä Oikeusministeriö asetti 12.12.2011 työryhmän laatimaan ehdotuksen edunvalvojan palkkioasetukseksi. Asetuksen on määrä tulla voimaan 1.1.2013. Työryhmä luovutti mietintönsä 21.6.2012.

Työryhmän tavoitteena on ollut yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa edunvalvonnan palkkion määräytymisen perusteita. Tähän on pyritty muun muassa kaksiportaisella perusmaksulla sekä sisällyttämällä osa lisämaksuista osaksi perusmaksua. Perusteiltaan asetusehdotus vastaa nykyisin voimassa olevaa samasta asiasta 14.12.2001 annettua oikeusministeriön ohjetta (3927/33/2001 OM).

Oikeusministeriö lähetti lausuntopyynnön työryhmän mietinnöstä yhteensä 68 eri viranomaiselle, järjestölle ja yritykselle. Lausuntopyyntöön vastasi yhteensä 25. Tähän lausuntotiivistelmään on koottuna työryhmän mietinnöstä annetut lausunnot. Pääasiallisesti lausunnonantajat hyväksyivät työryhmän ehdotuksen.

9.11.2012

Publikationens titel	Intressebevakarens arvode Sammandrag av utlåtanden		
Författare	Anna Halonen		
Justitieministeriets publikation	66/2012 Betänkanden och utlåtanden		
OSKARI nummer	OM 12/33/2011	HARE nummer	OM037:00/2011
ISSN-L	1798-7105		
ISSN (PDF)	1798-7105		
ISBN (PDF)	978-952-259-255-2		
URN	URN:ISBN:978-952-259-255-2		
Permanent adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-255-2		
Sak- och nyckelord	Förmyndarskap, intressebevakning, intressebevakarens arvode, rättshjälpsbyråer, rättshjälp		
Referat	<p>Justitieministeriet tillsatte den 12 december 2011 en arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett förslag till förordning om intressebevakarens arvode. Förordningen avses träda i kraft den 1 januari 2013. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande den 21 juni 2012.</p> <p>Arbetsgruppen har haft som mål att förenkla och förenhetliga grunderna enligt vilka intressebevakarens arvode bestäms. I detta syfte föreslås det att grundavgiften i fortsättningen finns i två storlekar och att en del av tilläggsavgifterna inkluderas i grundavgiften. Grunderna för den föreslagna förordningen motsvarar grunderna för justitieministeriets för närvarande gällande anvisning av den 14 december 2001 om samma ärende (3927/33/2001).</p> <p>Justitieministeriet begärde utlåtanden om arbetsgruppens betänkande av 68 olika myndigheter, organisationer och företag. Sammanlagt 25 instanser yttrade sig. I detta sammandrag presenteras utlåtandena om betänkandet. I huvudsak godkände remissinstanserna arbetsgruppens förslag.</p>		

SISÄLLYS

1	YHTEENVETO LAUSUNNOISTA	8
2	KANNANOTOT ASIAKOHDITTAIN	10
2.1	Tehtävän laatu ja laajuus sekä kohtuullinen korvaus suhteessa edunvalvojan työmäärään ja ajankäyttöön	10
2.2	Kohtuullinen korvaus suhteessa päämiehen varoihin	10
2.2.1	Tulon käsite	10
2.2.2	Varojen käsittely	12
2.3	Palkkion rakenne ja palkkioperusteiden yksinkertaistaminen	13
2.4	Palkkion suuruudesta	14
2.5	Perusmaksu	14
2.6	Lisämaksut	16
2.6.1	Edunvalvonnan aloittaminen	16
2.6.2	Toimenpiteet, jotka edellyttävät holhousviranomaisen lupaa tai ovat vaatimuudeltaan niitä vastaavia	17
2.6.3	Omaisuuksien hoitaminen	18
2.7	Palkkiorajoin	18
2.8	Erityiskorvaus	19
2.9	Palkkio erityistehtävän hoitamisesta	20
2.10	Kohtuullistaminen	21
2.11	Muuta palkkioon liittyvää	22
2.12	Arvioita taloudellisista vaikutuksista	23
3	LAUSUNNONANTAJIEN MUITA NÄKEMYKSIÄ JA KANNANOTTOJA	25

1 YHTEENVETO LAUSUNNOISTA

Oikeusministeriö pyysi edunvalvojan palkkioasetusta valmistelleen työryhmän mietinnöstä lausuntoa yhteensä 68 viranomaiselta, järjestöltä ja yritykseltä. Lausuntoja saapui yhteensä 25. Lausunnon antoi 6 maistraattia, 12 oikeusaputoimistoa, eduskunnan oikeusasiamies, valtionvarainministeriö, Tuusulan kunta, Suomen asianajajaliitto (jäljempänä ”Asianajajaliitto”), Muistiliitto sekä asianajotoimistot Ari Orvas ja Böhme & Raappana.

Kaikki lausunnonantajat hyväksyivät pääasiallisesti edunvalvojan palkkioasetusehdotuksen. Yleisesti ottaen lausunnonantajat pitivät myönteisenä työryhmän pyrkimystä kehittää edunvalvojan palkkion määräytymisjärjestelmää siihen suuntaan, että järjestelmästä tulisi mahdollisimman selkeä ja yhdenmukainen sekä palkkion laskemisesta yksinkertaista. Osa lausunnonantajista katsoi asetusehdotuksen tosiasiallisesti edistävän päämiesten keskinäistä yhdenvertaisuutta palkkioiden perimisen osalta sekä selkeyttävän käytäntöjä koko maassa. Osa lausunnonantajista hyväksyi työryhmän asetusehdotuksen sellaisenaan tai vain pienillä huomautuksilla. Muutamat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, että palkkio-ohjeen yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen edesauttaa myös maallikkoedunvalvojen edunvalvontatoimintaa. Lausunnonantajien keskuudessa kiinnitettiin huomiota siihen, että päämiehet voisivat entistä paremmin myös itse ymmärtää, miksi ja millaisin perustein heidän varoistaan suoritetaan palkkiota.

Erityisesti lausunnonantajien keskuudessa toivottiin lisää selkeyttä edunvalvojan palkkion määräytymiseen. Lausunnonantajat katsoivat, että asetusehdotuksessa olisi tullut päästä vieläkin selkeämpään ja yksinkertaisempaan lopputulokseen. Lausunnonantajat pitivätkin toivottavana, että jatkossa pyrittäisiin kaikkien edunvalvojan palkkioon liittyvien harkinnan- ja tulkinnanvaraisuuksien poistamiseen. Eniten huomautuksia lausunnonantajat antoivat maksujen suuruudesta ja tästä aiheutuvasta palkkiokertymien laskusta.

Varojen käsittelyn osalta lausunnonantajat kiinnittivät eniten huomiota omassa käytössä olevan asunnon käsitteestä mahdollisesti aiheutuviin tulkintaongelmiin. Kahdessa lausunnossa katsottiin, ettei kuolinpesäosuuksia tule laskea päämiehen varallisuudeksi lainkaan tai vähentää vain hallintaoikeuden arvolla, mikäli päämiehellä ei ole mahdollisuutta realisoida omaisuutta.

Monet lausunnonantajat hyväksyivät edunvalvojan palkkioon ehdotetut muutokset perusmaksun ja lisämaksujen osalta. Yleistä hyväksyntää ja kannatusta sai niin perusmaksun jakaminen kahteen eri luokkaan kuin myös tilintekopalkkion ja oman asunnon hoitamisesta perittävän maksun sisällyttäminen osaksi perusmaksua. Jonkin verran lausunnonantajien keskuudessa esitettiin kritiikkiä liittyen perusmaksun määrään ja tätä ehdotettiin korotettavaksi. Pääsääntöisesti perusmaksun korottamista kannattivat oikeusaputoimistot. Lisäksi erityisesti pääkaupunkiseudulla pidettiin alennetun perusmaksun tuloajaa liian alhaisena korkeiden elinkustannusten vuoksi.

Lisämaksuihin ehdotetut muutokset saivat lausunnonantajien keskuudessa laajan hyväksynnän. Muutamit lausunnonantajat pitivät kuitenkin parempana, että lisämaksun määrä perustuisi ennemmin todelliseen työmäärään kuin kiinteään ennalta määrättyyn summaan. Pääasiallisesti hyvänä uudistuksena pidettiin, että lisämaksun periminen ulotettaisiin myös toimenpiteisiin, jotka ovat vaativuudeltaan holhousviranomaisen lupaa edellyttäviä. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, että tässä sanamuodon tulkinnanvaraisuus on vaarassa aiheuttaa käytäntöjen epäyhtenäisyyttä.

Moni lausunnonantajista yhtyi työryhmän näkemykseen siitä, että nykyinen palkkiorajoitin on vaikeaselkoisuutensa takia ongelmallinen ja hankaloittaa palkkion etukäteisarviointia. Lausunnonantajat kannattivat työryhmän ehdotusta siitä, että palkkion rakennetta kehitettäisiin tulevaisuudessa sellaiseksi, että palkkiorajoittimesta voitaisiin luopua. Kukaan ei kuitenkaan pitänyt kannattavana palkkiorajoittimesta luopumista ennen kuin tilalle saataisiin toimivampi järjestelmä.

Lausunnonantajat suhtautuivat pääasiallisesti myönteisesti edunvalvojan palkkion kohtuullistamiseen päämiehen olosuhteiden perusteella. Yleisesti ottaen niin päämiehen olosuhteiden huomioimista kuin edunvalvojan kuulemista ennen palkkion kohtuullistamisesta tehtävää huomautusta pidettiin hyvänä parannuksena. Myös ehdotus kohtuunäkökohtien huomioimisesta jo palkkion määräämisvaiheessa sai kannatusta. Kritiikkiä kohtuullistamissäännös sai lausunnonantajien keskuudessa pääasiassa tulkinnanvaraisuudestaan. Lisäksi *eduskunnan oikeusasiamies* piti perustuslain näkökulmasta oikeudellisesti ongelmallisena holhousviranomaisen roolia palkkion kohtuullistamisessa.

Monet lausunnonantajat katsoivat tarpeelliseksi muuttaa edunvalvojan palkkio arvonlisäverovelvollisuudesta vapaaksi. Lisäksi useissa lausunnoissa kritisoitiin velvollisuutta päämiehen tulojen selvittämiseen erityistehtävän hoidosta perittävän palkkion perimiseen.

2 KANNANOTOT ASIAKOHDITTAIN

2.1 Tehtävän laatu ja laajuus sekä kohtuullinen korvaus suhteessa edunvalvojan työmäärään ja ajankäyttöön

Lausunnonantajat hyväksyvät pääasiallisesti työryhmän esityksen palkkiorakenteesta, jossa edunvalvojan tehtävän laatu ja laajuus sekä korvauksen kohtuullisuus suhteessa edunvalvojan työmäärään ja ajankäyttöön huomioidaan lisämaksuissa. Lausunnonantajista *Asianajajaliitto* katsoo, ettei erilliskorvausten määrää harkittaessa tarvitsisi määrätä tarkkoja euromääräisiä lisiä, mutta pitää tätä kuitenkin perusteltuna palkkiorakenteen yksinkertaisuuden vuoksi.

Asianajajaliitto ja *Asianajotoimisto Böhme & Raappana* pitäisivät parempana ratkaisuna, että lisämaksujen perusteena olisi tuntiperusteinen laskutus. Nämä tahot katsovat kiinteiden lisämaksujen korotukset riittämättömiksi.

2.2 Kohtuullinen korvaus suhteessa päämiehen varoihin

2.2.1 Tulon käsite

Toimeentulotuki

Itä-Uudenmaan maistraatti lausuu erityisen kiitoksen työryhmän pohdinnasta toimeentulon osalta ja ehdottaa, että pohdinta otetaan huomioon lain uudistamistarpeen harkinnan yhteydessä.

Lapsilisät, elatusavut ja elatustuet

Lounais-Suomen maistraatti pitää epäloogisena, että lapsilisä laskettaisiin edunvalvonassa olevan vanhemman tuloksi, kun taas elatusapua ja elatustukea ei lasketa. Maistraatti huomauttaa, että lapsilisä on siitä huolimatta, että se maksetaan vanhemmalle tarkoitettu käytettäväksi lapsen elatukseen. Maistraatti toivoo, että kantaa asian suhteen muutettaisiin tai ainakin perusteluja selvennettäisiin.

Vuokratulo

Asianajajaliitto katsoo, että vuokratulon ”netottaminen” voi aiheuttaa käytännön ongelmia, koska vastaavat menot on yleensä kirjanpidossa käsitelty yhdellä tilillä ”yhtiövastikkeet” ja nettotulon laskeminen edellyttäisi näin erillistä lisälaskelmaa. Asiaan liittyen liitto oudoksuu, miksi esimerkiksi vuokralaisen käytössä olleen jääkaapin uusimisen tulisi vähentää edunvalvojan palkkiota tulonhankkimismenona, kun tällainen toimenpide lähinnä lisää edunvalvojan työtä.

Sijoitusvakuutukset ja rahastot

Itä-Uudenmaan maistraatti katsoo, että sijoitus- ja säästöhenkivakuutuksen tuottoa koskeva kohta on esitetty vaikeaselkoisesti.

Lounais-Suomen maistraatti toivoo selvennystä, mitä tarkoitetaan sillä, että sijoitusvakuutuksista ja rahastoista saaduksi tuloiksi laskettaisiin rahana saatu tuotto, joka on ”päämiehen määrättävissä”. Tarkoitetaanko mahdollisuudella määrätä sitä, että rahat kuuluvat päämiehen käyttövaroihin vai sitä, että tuotto tosiaan maksetaan päämiehen tilille tai muutoin pois sijoituksesta vuosittain, mutta luetaan osaksi edunvalvojan hoidettavaa omaisuutta.

Metsätulo ja metsänmyyntitulon laskeminen

Asianajajaliitto katsoo, että laskennallisen metsätulon osalta työryhmän mietinnössä on päädytty selkeään ratkaisuun. Koska metsäomaisuus otetaan varallisuutena huomioon lisäpalkkiota laskettaessa, johtaisi laskennallisen metsätulon huomioiminen saman varallisuuden laskemiseen kahteen kertaan palkkiota korottavaksi varallisuudeksi.

Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto katsoo, että työryhmän esitys metsätulon huomioimisesta on hankala ja tulkinnanvarainen ja ehdottaa laskennallisen metsätulon huomioimista. Koska laskennallinen metsätulo joudutaan joka tapauksessa laskemaan tulon selvitystä tehtäessä, olisi sen huomioiminen oikeusaputoimiston käsityksen mukaan helpompaa.

Länsi-Uudenmaan maistraatti katsoo, ettei metsätuloa ja metsämyyntituloa tulisi lainkaan ottaa tulona huomioon, sillä palkkion perusteena oleva tulon käsite tulisi olla selvä ja helppo määrittää, kun taas puun myynnistä saatavaan vuotuisen tuoton laskemiseen tarvitaan ammattiapua.

2.2.2 Varojen käsittely

Omassa käytössä oleva asunto

Asianajajaliitto katsoo, että omassa käytössä olevan asunnon käsitteen suhteen on ilmennyt ongelmia silloin, kun päämies on hoitokodissa tai asunto on tyhjänä. Liiton mukaan työryhmän käsitys laajasta tulkinnasta on kuitenkin vallitsevan käytännön mukainen.

Helsingin oikeusaputoimisto vastustaa työryhmän esitystä omassa käytössä olevan asunnon käsitteen laajasta tulkinnasta. Oikeusaputoimiston käsityksen mukaan, mikäli omistusasunto ei ole päämiehen omassa käytössä vaan esimerkiksi tyhjillään tai sukulaisten käytössä, palkkiota tulisi periä kuten muustakin omaisuudesta.

Itä-Suomen maistraatti katsoo, että tulkintaongelmat, jotka liittyvät omassa käytössä olevan asunnon käsitteeseen tulevat vähentymään. Tosin tulkintaongelmat eivät poistu kokonaan, sillä oman asunnon arvo on vähennettävä varoista. Käsitteen laaja tulkinta ohjannee käytäntöjä yhdenmukaiseen suuntaan. Yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta maistraatti pitää myönteisenä, ettei omasta asunnosta huolehtimista ole asetettu enää erilaiseen asemaan kuin asumisesta huolehtimista ylipäänsä.

Itä-Uudenmaan maistraatti toteaa, että työryhmän olisi tullut arvioida päämiehen henkilökohtaisessa käytössä olevan asunnon käsitteen tulkintaa samalla tarkkuudella kuin eri tulomuotoja. Näin välttyttäisiin jatkossa näkemysristiriidoilta käsitteen tulkinnassa.

Lounais-Suomen maistraatti toivoo tarkennusta sanamuotoon ”ulkopuolisessa käytössä” sekä pohdintaa sen osalta, mikä merkitys on päämiehen läheisten asunnon käytöllä suhteessa ulkopuoliseen käyttöön.

Kuolinpesä

Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto katsoo, että työryhmän ehdotus kuolinpesäosuuksien huomioimisesta omaisuutena johtaa epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen silloin, kun päämiehellä ei ole mahdollisuutta realisoida omaisuuttaan. Oikeusaputoimisto katsoo, että tällaisissa tilanteissa kuolinpesäosuus pitäisi jättää laskelmassa arvostamatta.

Länsi-Uudenmaan maistraatti katsoo vastaavasti, että mikäli päämiehellä on omaisuutta tai hän on osakkaana kuolinpesässä, jonka hallintaoikeus kuuluu jollekin muulle, tulisi päämiehen varallisuutta vähentää hallintaoikeuden arvolla. Jos taas päämiehellä on vain hallintaoikeus, ei tälle maistraatin mielestä liene syytä palkkiota laskettaessa laittaa arvoa, vaikkakin erillinen hallintaoikeus on rahassa mitattava omaisuus.

2.3 Palkkion rakenne ja palkkioperusteiden yksinkertaistaminen

Monet lausunnonantajat yhtyvät työryhmän näkemykseen siitä, että palkkiolaskentatapaa tulee jatkossa kehittää entistä yksinkertaisempaan suuntaan. Lausunnonantajat katsovat, että työryhmä on onnistunut tavoitteissaan saattaa päämiehet keskenään yhdenvertaiseen asemaan sekä palkkioiden yhdenmukaistamisessa.

Eduskunnan oikeusasiamies katsoo, että holhoustoimilain 44 § ja sitä konkretisoimaan tarkoitettu asetusluonnos ovat edelleen ulkopuolisen silmin vaikeasti avautuvia. Tästä syystä ohjauksen, neuvonnan ja tiedottamisen merkitys korostuu.

Seinäjoen oikeusaputoimisto katsoo, että esitetyn uuden palkkiolaskentatavan mukaan palkkion laskeminen tuntuu yksinkertaiselta.

Vaasan oikeusaputoimisto pitää oikeusministeriön nykyistä palkkio-ohjetta toimivana ja hyvänä.

Helsingin oikeusaputoimisto katsoo, että palkkio-ohjeeseen jää kuitenkin edelleen monia muutostarpeita ja keskustelulle avattavia asioita. Palkkio-ohjeen rakenteelliseen muutokseen tulisi pyrkiä mahdollisimman pian ja siinä yhteydessä tarkistaa sekä omaisuuden hoidosta perittävän maksun rakennetta että tulojen vaikutusta omaisuuden hoidosta perittäviin maksuihin.

Itä-Uudenmaan maistraatti katsoo, että vaikka työryhmän ehdotus parantaa selkeästi palkkio-ohjetta, hankaloittaa tavallisen kansalaisen näkökulmasta asetuksen luettavuutta ja ymmärrettävyyttä kuitenkin palkkion määräytymisperusteista säätäminen osittain laissa, osittain asetusehdotuksessa. Maistraatti pitää tarpeellisena, että myöhempien muutoksien valmistelun yhteydessä myös holhoustoimilain palkkiosäätely otettaisiin tarkasteltavaksi sekä teknisesti että perusratkaisun osalta.

Kotkan oikeusaputoimisto pitää toivottavana, että uudistus voitaisiin tehdä lopulliseen muotoonsa yhdellä kertaa vaikka tämä tarkoittaisi sitä, että uudistus siirtyisi myöhempään ajankohtaan. Tällä tavoin uudistuksen kustannusneutraalisuudesta päästäisiin varmuuteen.

Lounais-Suomen maistraatti kiinnittää huomiota, että yleisen edunvalvonnan toiminnan ja prosessien kehittämisen myötä saattaa syntyä tarvetta rakenteellisesti toisenlaiseen palkkio-ohjeeseen. Tällä tarkoitetaan toimintamalleja, joissa yleisen edunvalvonnan osaprosesseja hankittaisiin ostopalveluina. Tällaisessa tilanteessa palkkioasetusta tulisi kehittää edelleen huomioimaan nykyisestä poikkeavat uudet toimintatavat. Muutokset edellyttäisivät lakimuutoksia myös holhoustoimilain 44 §:ään.

2.4 Palkkion suuruudesta

Asianajajaliitto pitää kertaluonteisten ja omaisuuteen sidottujen maksujen korottamista perusteltuna.

Asianajotoimisto Ari Orvas katsoo, että edunvalvojan palkkio tulisi sitoa kuluttajahintaindeksiin, jotta vältettäisiin palkkion jälkeen jääminen kustannustason nousuun nähden. Indeksiin sitomisen tulisi koskea sekä perusmaksua että lisämaksuja pois luetuna omaisuuden hoitamisesta perittävä lisämaksu.

Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto katsoo, että koska elinkustannus- ja kuluttajahintaindeksin mukainen tasokorotus perusmaksun osalta olisi jopa 25 prosenttia ja korotus kohdistuisi kaikilta päämiehiltä perittävään peruspalkkioon, tulisi tämän korottaa palkkioiden kokonaiskertymää ainakin kymmenellä prosentilla.

Rauman oikeusaputoimisto katsoo, että asetusehdotuksen informatiivinen 5 § edunvalvojan velvollisuudesta jättää palkkio perimättä on perusteltu. Oikeusaputoimisto toteaa, että palkkion perimättä jättäminen tulee kohdistumaan vain niihin, jotka elävät toimeentulominimin alapuolella.

Seinäjoen oikeusaputoimisto pitää tulo- ja omaisuusrajojen tarkistamista aiheellisena.

2.5 Perusmaksu

3 § Perusmaksu

Perusmaksun suuruus on 440 euroa vuodessa.

Perusmaksun suuruus on kuitenkin 280 euroa, jos päämiehen vuositulo on 14 000 euroa tai sitä pienempi ja päämiehen varallisuus on pienempi kuin holhoustoimesta annetun lain 44 §:n 4 momentissa tarkoitettu alaraja. Vuositulo määritellään kuten holhoustoimilain 44 §:n 3 momentissa on säädetty

-----

Asianajajaliitto, Asianajotoimisto Böhme & Raappana sekä *Kuopion, Pohjois-Karjalan, Kotkan ja Lahden oikeusaputoimistot* pitävät joko perusmaksua, alennettua perusmaksua tai molempia maksuja määrältään liian alhaisina ja ehdottavatkin maksuja korotettavaksi. Korotuksia perustellaan muun muassa kustannustason nousulla,

mahdollisuudella saada perusmaksu korvattua toimeentulotuen kautta ja sillä, ettei työryhmän ehdottama korotus perusmaksuun ole riittävä ottaen huomioon, että osa nykyään lisämaksun piirissä olevista tehtävistä sisällytettäisiin jatkossa perusmaksuun.

Asianajajaliitto katsoo, että ehdotettu perusmaksu 440 euroa vuodessa on yksityisen edunvalvojan kannalta niin alhainen, ettei sitä tulisi alentaa. Vaihtoehtona perusmaksun alentamiselle tulisi olla palkkion maksaminen yksityiselle edunvalvojalle toimeentulotuen kautta eikä perusmaksun alentaminen niin alhaiseksi, ettei yksityinen palveluntuottaja voisi palvelua kustannussyistä tarjota.

Asianajotoimisto Böhme & Raappana katsoo, että perusmaksua tulee korottaa riittävästi, jotta kustannusten nousu tulee katettua. Elinkustannusten ja kuluttajahintojen nousua ei tulla kattamaan korotetulla perusmaksulla, sillä uudistettuun perusmaksuun on sisällytetty eriä, jotka aikaisemmin laskutettiin erikseen. Lisäksi asianajotoimisto katsoo alennetun perusmaksun mitättömäksi suhteessa edunvalvojan työmäärään. Asianajotoimisto ehdottaa, että palkkioasetukseen sisällytettäisiin mahdollisuus korottaa perusmaksua erityisestä syystä esimerkiksi työn työllistävyiden perusteella.

Lahden oikeusaputoimisto katsoo, että alennetun perusmaksun tulisi olla vähintään 300 euroa, jotta valtiolle ei aiheutuisi palkkiotulomenetyksiä. Oikeusaputoimisto toteaa, että 280 euron ylittäviä vuosipalkkioita ei ole ollut vaikea saada päämiehen asuinkunnalta haettuna toimeentulotukena. Oikeusaputoimisto viittaa perusteluissaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun KHO 2008:85. Lisäksi oikeusaputoimisto ehdottaa pohdittavaksi, että 440 euron perusmaksu perittäisiin myös niiltä päämiehiltä, joilta tällä hetkellä peritään maksu oman asunnon hoidosta. Tätä oikeusaputoimisto perustelee sillä, että asunnon omistaminen tuloista huolimatta parantaa yleensä huomattavasti henkilön taloudellista asemaa. Mikäli asunnon omistus huomioitaisiin perusmaksussa, olisi ehdotuksen palkkiokertymään aiheuttamien muutosten arviointi helpompaa eikä palkkiokertymä todennäköisesti laskisi.

Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto pitää epäoikeudenmukaisena, että alennetun perusmaksun tulorajaan lasketaan mukaan myös päämiehen saamat sosiaalityöt. Koska esimerkiksi asumistuki menee täysin vuokran kattamiseen, ei se näin kasvata päämiehen käytettävissä olevia varoja. Tämä mahdollistaa sen, että asetetun 14 000 euron tulorajan yli nousee korkean vuokratason kunnissa päämiehiä, jotka saavat ainoastaan Kelan etuuksia. Toimeentulotuen osalta taas edunvalvojan tulisi jatkossa vaatia sosiaalityöntekijältä maksusitoumuksia, mikäli sellainen olisi mahdollista, sillä ne eivät vaikuta edunvalvojan palkkion laskemiseen. Oikeusaputoimisto toteaa, että jotta alennettu perusmaksu vähentäisi kohtuuttomuutta vähävaraisilta päämiehiltä, tulisi laskukaavassa huomioida paremmin käytettävissä olevia tuloja.

Helsingin oikeusaputoimisto pitää perusmaksun jakamista kahteen eri luokkaan hyväksyttävänä mutta ehdottaa, että perusmaksua alennettaisiin portaittain tulojen mukaan. Kaupunkikohtaisten peruselinkustannusten vaihtelun vuoksi esimerkiksi pääkaupunkiseudulla 14 000 euron tuloraja täyttyy hyvin nopeasti. Täten oikeusaputoimisto katsoo, että alennetun perusmaksun vuositulorajaa tulisi nostaa.

Jyväskylän oikeusaputoimisto toteaa, että perusmaksun tulorajassa ei oteta huomioon terveyden- ja sosiaalihuollon asiakasmaksujen yleistä tulosidonnaisuutta. Palkkion maksamiseen varautuminen aiheuttaa lisätyötä edunvalvonnan henkilökunnalle ja osa palkkioista voidaan maksaa vasta tilikauden vaihtumisen jälkeen. Oikeusaputoimisto esittää ratkaisuksi oikeusapumaksun omavastuuosuuden kaltaista porrastusta, jonka laskennassa huomioitaisiin tulojen lisäksi välttämättömät asiakasmaksut.

Lounais-Suomen maistraatti ehdottaa, että perusmaksua alennettaisiin jollain tietyllä vakiosummalla silloin, kun edunvalvoja on vapautettu tilintekovelvollisuudesta.

2.6 Lisämaksut

4 § Lisämaksut

Lisämaksuna saadaan periä edunvalvojan toimenpiteistä seuraavasti:

1. edunvalvonnan aloittamisesta aiheutuvista toimenpiteistä 200 euroa
2. edunvalvojan tekemistä toimenpiteistä, jotka edellyttävät holhousviranomaisen lupaa tai jotka ovat vaativuudeltaan niitä vastaavia, 200 euroa
3. Jos toimenpide koskee omaisuuden ositusta, erottelua tai perinnönjakoa, lisämaksuna saadaan periä päämiehelle jaossa tulevan nettovarallisuuden mukaan 300 euroa, kun omaisuuden määrä on yli 20 000 euroa ja 600 euroa, kun omaisuuden määrä on yli 10 000 euroa.
4. omaisuuden hoitamisesta 2 % hoidettavana olevan varallisuuden käyvästä arvosta. Varallisuus lasketaan kuten holhoustoimesta annetun lain 44 §:n 4 momentissa säädetään ja vähentämällä siitä lainkohdassa tarkoitetun alarajan suuruinen euro-määrä.

2.6.1 Edunvalvonnan aloittaminen

Asianajajaliitto ja *Asianajotoimisto Böhme & Raappana* katsovat, että kiinteähintainen 200 euron lisämaksu edunvalvonnan aloittamisen yhteydessä on riittämätön ja ehdottavat todelliseen työmäärään perustuvaa laskutusta. *Liitto* katsoo, että koska edunvalvonnan aloittaminen on erityisen tärkeä ja ammattitaitoa edellyttävä työvaihe, jonka edunvalvoja joutuu lähes kokonaan tekemään itse, olisi oikeusavun mukainen tuntihinta perustellumpaa. *Liitto* ehdottaa, että lisämaksulle voisi asettaa määrällisen rajan siten, ettei

aloittamisesta veloitettava lisämaksu voisi olla yli 25 % vuosipalkkiosta. *Böhme & Raappana* ehdottaa, että 200 euron lisämaksua tulisi pitää alarajana, jota voitaisiin erityisestä syystä korottaa.

Länsi-Uudenmaan maistraatti pitää kohtuuttomana aloitusmaksun uudelleen perimistä esimerkiksi silloin, kun edunvalvoja vaihtuu päämiehestä riippumattomasta syystä. Aloitusmaksu tulisi periä toistamiseen vain poikkeuksellisesti esimerkiksi, jos edellinen edunvalvoja on laiminlyönyt päämiehen asioiden selvittämisen. Vaihtoehtoisesti uuden aloitusmaksun perimisestä voitaisiin luopua kokonaan.

Seinäjoen oikeusaputoimisto pitää hyvänä, että tulkinnanvaraisuus omaisuusluettelon teosta perittävästä maksusta poistuu, mutta paljoksuu aloitusmaksun suuruutta.

2.6.2 Toimenpiteet, jotka edellyttävät holhousviranomaisen lupaa tai ovat vaativuudeltaan niitä vastaavia

Itä-Suomen, Länsi-Uudenmaan ja Sisä-Suomen maistraatit sekä *Kotkan ja Rovaniemen oikeusaputoimistot* ennakoivat tulkintaongelmia ja käytäntöjen hajaantumista määrittäessä, mitkä toimenpiteet vastaavat vaativuudeltaan sellaisia toimenpiteitä, jotka edellyttävät holhousviranomaisen lupaa.

Itä-Suomen maistraatti kuitenkin katsoo, että tulkintaongelmat jäävät lyhytaikaisiksi käytäntöjen vakiintuessa.

Sisä-Suomen maistraatti ehdottaa selkeän listan laatimista vaativuudeltaan vastaavista toimenpiteistä.

Länsi-Uudenmaan maistraatti ja *Rovaniemen oikeusaputoimisto* katsovat, että yhtenäisen käytännön turvaamiseksi lisämaksu tulisi sitoa vain sellaisiin toimiin, joihin tarvitaan maistraatin lupa.

Lisäksi *Länsi-Uudenmaan maistraatti* ehdottaa asetusluonnoksen sanamuotoon täsmennyistä osituksen ja perinnönjaon osalta siten, että perusteena olisi päämiehen saama perintöosuus. Maistraatti katsoo, että ehdotetusta sanamuodosta voisi saada käsityksen, että lisämaksu määräytyy jaettavan varallisuuden mukaan. Maistraatti pitää tarkennusta perusteluna myös siksi, että maistraatin lupamaksu määräytyy jaettavan omaisuuden mukaan.

Kotkan oikeusaputoimisto hyväksyy lisämaksujen rakenteellisen uudistusehdotuksen mutta ehdottaa lisämaksun perimistä myös edunvalvonnan päättymiseen liittyvistä toimista sekä kuolinpesien hoidosta.

2.6.3 Omaisuuden hoitaminen

Asianajajaliitto pitää 2 %:n lisämaksua omaisuuden hoitamisesta perusteltuna ja katsoo sen noudattavan palkkio-ohjetta. Liitto pitää myös palkkion rajoittamista perusteltuna.

Helsingin oikeusaputoimisto katsoo, että omaisuuden hoidosta perittävää maksua tulee uudistaa laajemmin ja pitää esitettyä palkkioiden porrastamista omaisuuden määrän mukaan hyvänä lähtökohtana jatkotyölle. Oikeusaputoimisto katsoo, että omistusasunto tulisi sen käytöstä riippuen ainakin jossain määrin sisällyttää omaisuuden hoidosta perittäviin maksuihin.

Itä-Uudenmaan maistraatti ja *Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto* yhtyvät työryhmän näkemykseen siitä, että omaisuuden hoidosta perittävä 2 %:n palkkio omaisuuden käytöstä arvosta saattaa joissakin tapauksissa johtaa siihen, että edunvalvoja saa kohtuuttoman suuren korvauksen suhteessa työmääräänsä.

Itä-Uudenmaan maistraatti toteaa, että maistraatin soveltamiskäytännössä on jouduttu usein arvioimaan palkkion kokonaismäärän kohtuullisuutta silloin, kun päämiehen varallisuus on merkittävä, mutta edunvalvojan tehtävän vaativuus ja työmäärä arvioltaan vähäisempiä. Maistraatti toteaa, että jos asetusehdotus perusteluineen hyväksytään, ei sillä liene enää mahdollisuutta kohtuullistaa palkkiota edellä mainitulla perusteella kuin aivan äärimmäisissä tapauksissa. Tämän seurauksena saatetaan joutua pohtimaan esimerkiksi päämiehen kiinteän omaisuuden myymistä edunvalvojan palkkion maksamiseksi.

Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto ehdottaa palkkiokaton määrittämistä niille päämiehille, joiden omaisuus on helppohoidoista tai vaihtoehtoisesti, että omaisuuden hoidosta perittävän palkkion prosenttimäärä määräytyisi omaisuuden hoidon työllistävyyden mukaan.

2.7 Palkkiorajoitin

6 § Palkkiorajoitin

Palkkiorajoittimella rajoitetaan perusmaksun ja lisämaksun määrää siten, että niiden yhteenlaskettu määrä voi olla korkeintaan 18 % päämiehen laskennallisesta vuositulosta, joka saadaan laskemalla yhteen 2 ja 3 momentissa tarkoitettu vuositulo.

Vuositulo lasketaan kuten holhustoimesta annetun lain 44 §:n 3 momentissa säädetään ja vähentämällä siitä lainkohdassa tarkoitettua alarajan suuruinen euromäärä.

Vuositulona saadaan lisäksi ottaa huomioon 2 % edunvalvojan hoidettavana olevan päämiehen varallisuuden arvosta. Varallisuuden arvo lasketaan kuten holhoustoimesta annetun lain 44 §:n 4 momentissa säädetään ja vähentämällä siitä lainkohdassa tarkoitetun alarajan suuruinen euro-määrä.

Helsingin oikeusaputoimisto ehdottaa mietittäväksi palkkiorajoittimen prosenttiluvun nostamista vähintään 25 prosenttiin. Oikeusaputoimisto pitää tätä perusteltuna, sillä erityisesti pääkaupunkiseudulla edunvalvonnassa on henkilöitä, joilla on suuret laskennalliset vuositulot ja heidän asioiden hoitaminen vaatii huomattavan määrän toimenpiteitä ja aikaa.

Lounais-Suomen, Itä-Suomen ja Sisä-Suomen maistraatit sekä *Asianajajaliitto* yhtyvät työryhmän ehdotukseen, että maistraatin verkkosivuilla olisi laskuri ohjeineen palkkion suuruuden laskemista varten.

Itä-Suomen ja Sisä-Suomen maistraatit kiinnittävät huomiota, että palkkiolaskurilla tulisi olla mahdollista laskea palkkiot myös vajailta tilikausilta.

2.8 Erityiskorvaus

9§ Erityiskorvaus

Edunvalvoja on palkkion lisäksi oikeutettu holhoustoimesta annetun lain 44 §:n 2 momentin nojalla saamaan erityiskorvausta päämiehen hyväksi tehdystä tarpeellisesta erityistä ammattitaitoa tai huomattavaa työmäärää vaativasta tehtävästä, jos tehtävän hoitaminen edunvalvojan toimesta on ollut päämiehen edun mukaista.

Asianajajaliitto katsoo, ettei erityiskorvaukselle voida antaa kiinteitä perusteita, koska se tulee aina arvioitavaksi erikseen. Lisäksi liitto huomauttaa, että usein erityiskorvaukseen oikeuttavat toimet ovat sellaisia, jotka edunvalvoja voisi hankkia ostopalveluina, jolloin kustannukset olisivat päämiehen muita menoja.

Eduskunnan oikeusasiamies katsoo, että asetusluonnokseen olisi tullut informatiivisuuden nimissä sisällyttää kuvaileva säännös holhoustoimilain 44 §:n 2 momentissa säädetystä edunvalvojan oikeudesta korvaukseen tarpeellisista kuluista. Pykälässä säädetään kolmenlaisista edunvalvojalle maksettavista korvauksista: tarpeellisista kuluista,

kohtuullisesta palkkiosta ja *erityiskorvauksesta*. Lisäksi oikeusasiamies pitää ongelmallisena, että asetusluonnoksen 10 §:n 2 momentin mukaan edunvalvojan on toimitettava holhousviranomaiselle erittely perimistään kuluista ja erityiskorvauksesta. Oikeusasiamies katsoo, ettei asetuksenantovaltuutus nimenomaisesti kata kyseenomaisten erien raportointivelvollisuutta.

Oikeusasiamies pitää aiheellisena, että jatkovalmisteluissa pohdittaisiin, missä määrin esillä olevaan asetukseen voidaan perustuslain 80 §:n ja asetuksenantovaltuuksiin perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettujen sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusten johdosta sisällyttää muita kuin nimenomaan edunvalvojan palkkion suuruutta koskevia elementtejä.

2.9 Palkkio erityistehtävän hoitamisesta

2 § 2 momentti Palkkio edunvalvojan tehtävästä

Jos edunvalvoja on määrätty kertaluonteiseen tai muuten rajattuun tehtävään, johon ei liity yleisesti päämiehen taloudellisten asioiden ja omaisuuden hoitamista, hän on oikeutettu saamaan tehtävästään palkkion esittämänsä kohtuullisen laskun mukaisesti.

Itä-Suomen maistraatti sekä *Kotkan, Pohjois-Karjalan, Rauman ja Seinäjoen oikeusaputoimistot* katsovat, että päämiehen tulojen selvittäminen erityistehtävän hoidosta perittävän palkkion perimistä varten on hankalaa ja aiheuttaa lisätyötä. Lisäksi osa lausunnonantajista epäilee edunvalvojan oikeutta saada erityistehtävään liittyen päämiehen tulo- ja omaisuustietoja.

Itä-Suomen maistraatti katsoo, että ongelma liittyen päämiehen tulojen selvittämiseen lienee helposti ratkaistavissa silloin, kun päämiehen edunvalvonta on maistraatin tili- valvonnan piirissä.

Kotkan oikeusaputoimisto pitää erityistehtävän hoidosta annettuja ohjeita epäselvinä ja katsoo paremmaksi käytännöksi samansuuruisen palkkion perimisen.

Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto katsoo, että yksityisten edunvalvojen, esimerkiksi asianajajien, käyttö erityistehtävissä muodostuu ongelmalliseksi, jos nämä eivät voisi laskuttaa tekemästään työstä päämiehen tulo- ja omaisuusrajojen perusteella. Oikeusaputoimisto katsoo, että erityistehtävä pitäisi aina pystyä laskuttamaan tuntiveloitusperusteella. Lisäksi oikeusaputoimisto huomauttaa, että edunvalvoja voi aina kohtuullistaa palkkiotaan tai jättää sen kokonaan perimättä.

Rauman oikeusaputoimisto katsoo, että erityistehtävien palkkiolaskutukseen tarvitaan kokonaisuudessaan tarkemmat soveltamisohjeet.

Länsi-Uudenmaan maistraatti toteaa, että kyseiset erityistehtävät ovat yleensä sellaisia, joihin ei liity tilintekovelvollisuutta. Koska tiliä ei tehdä, ei maistraatti tiedä, onko näiden tehtävien hoitamisesta otettu palkkiota ja onko se ollut kohtuullinen. Maistraatti ehdottaa asetukseen sisällytettäväksi maininnan, että kaikki edunvalvontapalkkiot tulisi toimittaa maistraattiin sen selvittämiseksi, onko palkkiota pidettävä kohtuullisena.

Asianajajaliitto pitää perusteltuna, ettei työryhmä esitä muutoksia nykyiselle käytännölle liittyen palkkioon erityistehtävän hoitamisesta.

2.10 Kohtuullistaminen

8§ Palkkion kohtuullistaminen

Palkkiota voidaan yksittäistapauksessa kohtuullistaa, jos päämiehen maksukyky on olennaisesti alentunut elatusvelvollisuuden, sairauden tai muun erityisen syyn johdosta.

Palkkiota voidaan poikkeuksellisesti kohtuullistaa myös, jos asetuksen mukaan laskettu palkkio on edunvalvojan työmäärään ja tehtävän vaativuuteen nähden kohtuuttoman suuri, tai jos on ilmeistä, ettei edunvalvoja ole hoitanut tehtävänsä asianmukaisesti.

Eduskunnan oikeusasiamies pitää perustuslain näkökulmasta oikeudellisesti ongelmallisenä sitä, mitä asetusehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan holhousviranomaisen roolista yksittäistapauksessa kohtuullistaa edunvalvojan palkkiota. Oikeusasiamies viittaa perustuslain 2 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Edunvalvojan palkkion kohtuullistamisessa on kyse edunvalvojan etuihin ja oikeuksiin puuttumisesta. Täten palkkion jälkikäteinen kohtuullistaminen on sellaista julkisen vallan käyttöä, josta tulisi perustuslain 80 §:n 1 momentti huomioon ottaen säätää lailla. Lisäksi oikeusasiamies kiinnittää huomiota siihen, että holhous-toimilaissa ei ole tällä hetkellä säädetty maistraatin oikeudesta sitovasti puuttua edunvalvojan palkkioon, vaan ainoastaan tarkastusvelvollisuudesta. Täten oikeusasiamies katsoo, että asetusluonnoksen 8 §:n ja sen perusteluiden kokonaisuus ehdotetussa muodossaan johtavat perustuslain 2 §:n 3 momentin ja 80 §:n vastaiseen lopputulokseen.

Itä-Suomen maistraatti toteaa, että palkkioiden kohtuullistaminen on koettu maistraateissa haasteelliseksi. Maistraatti pitää merkittävänä muutoksena, ettei palkkion kohtuusharkinnan katsota kuuluvan vain valvovalle viranomaiselle, vaan kohtuusnäkökohdat on otettava huomioon myös palkkiota määrättäessä itsesäätelynä. Muutoksen

toivotaan vähentävän kohtuullistamisen tarvetta maistraateissa. Käytäntöjen yhdenmukaisuuden edistämiseksi maistraatti katsoo tarpeelliseksi, että ministeriö antaisi ohjeistusta edunvalvontatoimistoille.

Kotkan oikeusaputoimisto katsoo, että kohtuullistaminen tulisi rajata koskemaan vain tilanteita, joissa perusteiden mukainen maksu aiheuttaisi vaikeuksia päämiehen arjen talouden hoitoon. Näin päästäisiin eroon palkkioiden perintäajankohtaan ajoittuvasta toimeentulotukihakemusten tulvasta ja lisätyöstä. Oikeusaputoimisto katsoo, että laajempi kohtuullistaminen loisi epäyhtenäisiä käytäntöjä ja olisi riski päämiesten tasa-arvon kannalta.

Lounais-Suomen maistraatti katsoo mietinnössä tarkoitetun, että myös palkkioon kuuluvia mahdollisia lisämaksuja ja erityistoimenpidepalkkioita voidaan kohtuullistaa.

Rauman oikeusaputoimisto katsoo, että kohtuullistamisen kriteerit sisältävät tulkinnanvaraisuutta. Tämä saattaa johtaa siihen, että kunta ei myönnä päämiehelle toimeentulotukea edunvalvontapalkkion maksamiseen, koska katsoo, että edunvalvojan tulisi kohtuullistaa omaa palkkionsa tai jättää se kokonaan perimättä. Oikeusaputoimisto pitää hyvän hallintotavan mukaisena edunvalvojan kuulemista ennen kohtuullistamispäätöstä. Lisäksi oikeusaputoimisto katsoo, että maistraatin tulisi perustella kohtuullistamispäätökset, jotta edunvalvoja voi yhdenvertaisesti soveltaa kohtuullistamista myös muihin samassa asemassa oleviin päämiehiin.

Tuusulan kunta yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että palkkion kohtuullisuutta on arvioitu sekä palkkion rakenteessa että palkkiorajoittimessa ja palkkion kohtuullistaminen tulee siten kysymykseen vain poikkeuksellisesti. Kunnan mielestä asetusehdotuksen 8 § antaa hyvän pohjan yksittäistapauksissa tehtävälle kohtuusharkinnalle.

2.11 Muuta palkkioon liittyvää

11 § Arvonlisävero

Edunvalvojan palkkiot eivät sisällä arvonlisäveroa

Asianajajaliitto, Asianajotoimisto Böhme & Raappana, eduskunnan oikeusasiamies, Itä-Uudenmaan oikeusaputoimisto ja Lounais-Suomen maistraatti kiinnittävät lausunnoissaan huomiota edunvalvojan palkkion arvonlisäverovelvollisuuteen. Selkeänä epäkohtana lausunnonantajat pitävät, että ostopalveluna tuotettu yleinen edunvalvonta on arvonlisäveron verran kalliimpaa kuin oikeusaputoimistojen tuottama yleinen

edunvalvonta. Erityisen ongelmalliseksi tämä nähdään siksi, että koska päämiehet eivät voi itse vaikuttaa palveluntarjoajan valintaan, asettaa arvonlisäveroasia päämiehet keskenään eriarvoiseen asemaan. Lausunnonantajat ehdottavat, että edunvalvojan palkkio säädettäisiin arvonlisäverovelvollisuudesta vapaaksi.

Asianajotoimisto Böhme & Raappana ja Lounais-Suomen maistraatti toteavat lisäksi, että oikeusministeriön tulisi ryhtyä toimenpiteisiin arvonlisäveroon liittyvän ongelman ratkaisemiseksi, kun otetaan huomioon, että ministeriö kannustaa oikeusaputoimistoja hankkimaan edunvalvontapalveluja ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta.

2.12 Arvioita taloudellisista vaikutuksista

Helsingin oikeusaputoimisto pitää epäkohtana, että ehdotuksen mukaisesti määräytyvän palkkion suurimmat suhteelliset korotusvaikutukset kohdistuisivat pienituloisiin päämiehiin, joilla ei ole omaisuutta. Toisaalta palkkio voi laskea niiden päämiesten osalta, joilla on paljon omaisuutta sidottuna asuntoon.

Kotkan oikeusaputoimisto korostaa edunvalvontapalkkioiden merkittävää taloudellista vaikutusta valtiolle ja palvelun tuottamiselle valtion oikeusaputoimistossa. Oikeusaputoimisto arvioi, että työryhmän ehdotus merkitsee huomattavaa tulokertymien alentumista oikeusaputoimistossa.

Lahden oikeusaputoimisto katsoo, että alennettu perusmaksu johtaa oikeusaputoimiston edunvalvonta-alueella todennäköisesti palkkiokertymän laskuun. Oikeusaputoimisto kiinnittää huomiota, että pienituloisten päämiesten yli 280 euron ylittäviä vuosipalkkioita ei ole ollut vaikea saada päämiehen asuinkunnalta haettuna toimeentulotukena.

Muistiliitto katsoo, että asetusehdotuksessa esitetyt muutokset aiheuttaisivat sen, että päämiesten maksamat palkkiot nousisivat hieman useamman kohdalla kuin laskisivat. Liitto toivoo, että taloudellisia vaikutuksia seurataan muutoksen jälkeen mutta katsoo, että pientä palkkioiden nousua voidaan pitää hyväksyttävänä, mikäli tämän johdosta päämiehet ovat tulevaisuudessa keskenään entistä yhdenvertaisemmassa asemassa.

Pohjois-Karjalan oikeusaputoimisto pitää työryhmän esitystä päämiesten aseman muutoksesta perusajatuksestaan oikeana. Oikeusaputoimisto kuitenkin katsoo, että nykyiseen ministeriön palkkio-ohjeeseen sisältyvää tilinteosta perittävää lisämaksua ei ole noudatettu ohjeen mukaisesti kaikissa virastoissa. Näin edunvalvojan palkkio laskee niissä toimistoissa, joissa tilintekopalkkio on peritty lähempänä ministeriön palkkio-ohjeessa annetun rajan 30–340 euron keskiarvoa. Tämän perusteella oikeusaputoimisto katsoo, että työryhmän arvio esitetyn edunvalvontapalkkion mallin kustannusneutraalisuudesta

---

on virheellinen. Työryhmän esittämän mallin mukaisesti Pohjois-Karjalan oikeusaputoimiston edunvalvonta palkkiot tulisivat laskemaan suuresti. Tämä aiheuttaisi ongelmia paitsi nettobudjetoinnilla toimivissa virastoissa myös ostopalveluihin liittyen. Oikeusaputoimisto katsoo, että ostopalvelutarjouksissa edunvalvontapalkkion lasku näkyisi väistämättä tarjousten hinnan kohoamisena.

Tuusulan kunta katsoo, että asetusluonnoksen vaikutuksia yksikön palkkiokertymään on vaikea tässä vaiheessa tarkkaan laskea mutta arvioi, ettei kokonaisvaikutus ole huomattava suuntaan eikä toiseen.

Valtionvarainministeriö katsoo, että oikeusministeriön tulee osana hallinnonalan talouden normaalia seurantaa valvoa, ettei palkkioasetus vähennä edunvalvojan tuloja ja siten lisää nettobudjetoidun momentin määrärahatarvetta.

3

LAUSUNNONANTAJIEN MUITA NÄKEMYKSIÄ JA KANNANOTTOJA

Asianajajaliitto ehdottaa pohdittavaksi, voiko edunvalvojana ja toimeksiantoa hoitavana toimia sama henkilö, sillä myös edunvalvonnassa ratkaisutoiminnan tulee olla uskottavaa ja riippumatonta siten, että edustaminen ja puhevallan käyttäminen tarvittaessa erotetaan päämiehen asian ajamisesta.

Itä-Suomen maistraatti toteaa, että työryhmä olisi voinut ottaa käytännön tulkintaongelmien välttämiseksi kantaa myös edunvalvojan kulukorvauksiin (esimerkiksi matkakustannukset). Maistraatti katsoo, että yhtenäinen ohjeistus tässä kirjavan käytännön yhdenmukaistamiseksi on tarpeellista.

Itä-Uudenmaan maistraatti katsoo aiheelliseksi tulevan tarkastelun yhteydessä pohtia, onko rahoitusmallina yksityisoikeudellisiin toimeksiantoihin perustuva palkkioajattelu enää perusteltavissa, kun palvelua tuottaa pääasiallisesti julkinen valta päämiehen suostumuksesta riippumatta.

Kotkan oikeusaputoimisto toteaa, että Edvard-asiahallintaohjelman kehittämisestä tulee huolehtia palkkiouudistuksen yhteydessä.

Lahden oikeusaputoimisto katsoo, että alennettu perusmaksu tulee olemaan huomattavasti yleisempi kuin varsinainen perusmaksu, sillä valtaosalla päämiehistä vuositulot eivät ylitä 14 000 euroa. Täten oikeusaputoimisto esittää, että perusmaksun osalta käytettäisiin nimityksiä *perusmaksu* ja *korotettu perusmaksu*.

Länsi-Suomen maistraatti esittää, että muutosta käsiteltäisiin ja holhoustoimen henkilökuntaa koulutettaisiin uusien säännösten käytännön soveltamiseen.

Sisä-Suomen maistraatti toivoo, että lisämaksun ja palkkiorajoittimen tilalle saataisiin jatkossa selkeytystä esimerkiksi asetusehdotuksen maksutaulukon avulla, jotta maallikkoedunvalvojan tai kenen tahansa olisi jatkossa helpompi arvioida etukäteen palkkion määrää.

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7105
ISBN 978-952-259-255-2 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi